

Nr 295.

Av herr **Ernfors m. fl.**, om igångsättande av arbetet med den beslutade allmänna flottleden från Dalälven till Bottenhavet.

I motion nr 130 i första kammaren av herr Kvarnzelius m. fl. samt i lika lydande motion nr 262 i andra kammaren av herr Linnér m. fl. vid sistlidne års riksdag hemställdes att riksdagen vid bestämmandet av anslaget till statliga och statskommunala reservarbeten måtte beräkna, att ett belopp av 800,000 kronor skall användas till anläggning såsom statligt reservarbete av en flottledskanal från Dalälven till Bottenhavet.

I proposition nr 230 till samma riksdag har Kungl. Maj:t hemställt att ur statens domäners fond må för anläggande av en allmän flottled från Färnäs fjärden i Dalälven till Västlandsfjärden av Bottniska viken förskötteras det belopp, som för ändamålet erfordras utöver det belopp, vilket — vid arbetets utförande såsom statligt reservarbete med domänstyrelsen som arbetsgivare — utgår av medel, anslagna till bekämpande av arbetslösheten.

Sedan jordbruksutskottet, som ej funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, tillstyrkt detsamma, har riksdagen bifallit propositionen.

Då det enligt riksdagens beslut uppdragits åt domänstyrelsen att i egenkap av arbetsgivare omhänderha företaget, har styrelsen träffat överenskommelse med ingenjör Nils Ribbing att utföra vissa för byggnadsföretaget nödvändiga förberedande arbeten samt att därtill fungera som kontrollant vid arbetets utförande.

Enär den utredning, som verkställts i samband med syneförrättningen för flottledens inrättande, endast är av preliminär natur och de kostnader, företaget beräknats draga, endast approximativt angivna, vilket även framhållits av vattendomstolen vid ärendets behandling, hava i första hand åtgärder vidtagits för att å marken renstaka och utmärka kanallinjen, verkställa erforderliga markundersökningar samt utarbeta en detaljerad kostnadsberäkning. Detta arbete har även bedrivits under sensommaren och hösten 1935, och förelåg i början av sistlidne december den för arbetets bedömande och påbörjande erforderliga planläggningen och utredningen.

Härefter hava underhandlingar av domänstyrelsen inletts med statens arbetslöshetskommission om arbetets utförande, men hava dessa underhandlingar ännu ej lett till något avtal.

Då arbetet emellertid enligt riksdagens beslut skall utföras såsom reservarbete för arbetslöshetens bekämpande blir dess påbörjande och bedrivande även beroende av arbetslöshetens omfattning. Som förhållandena på arbetsmarknaden utvecklats sig är visserligen arbetslösheten för närvarande stadd i ökning, men har den dock i jämförelse med under motsvarande tid förra året minskat och gått ned till inemot hälften, vilket i sin ordning givetvis

medfört minskade utsikter för genomförande av ifrågavarande företag genom arbetslösas försorg. Hur utvecklingen på arbetsmarknaden för framtiden kan gestalta sig är även ovisst. Säkerligen kommer i likhet med vad fallet varit under föregående år arbetslösheten att starkt minska under vår- och sommarmånaderna, vilket är ägnat i än högre grad minska utsikterna att så snart som önskvärt är med arbetslösa slutföra flottledsföretaget. Och att förhållandena i verkligheten komma att gestalta sig på sådant sätt framgår därav att arbetslöshetskommissionen i skrivelse den 18 i denna månad på domänstyrelsens förfrågan meddelat, att någon nämnvärd arbetsstyrka icke torde kunna beräknas för flottledsföretaget förrän efter årsskiftet 1936/37. Då kommissionen för närvarande och i än högre grad om ett par månader anser sig ha tillräckligt med arbetsobjekt för mötande av anspråken på platser vid de statliga reservarbetena, komma förberedande åtgärder med igångsättande av här ifrågavarande arbete att påbörjas å marken tidigast hösten 1936. Under sådana förhållanden synes vara ovisst när arbetet med flottleden kan påbörjas, med vilken intensitet det kan komma att bedrivas och när företaget sålunda kan slutföras.

Av den utredning, som förebragts i frågan, synes påtagligt att det är i hög grad önskvärt, att flottleden snarast kommer till stånd. Alla i ärendet hörda myndigheter hava tillstyrkt företaget, och en allmän opinion av skogsägare inom Dalälvens flodområde har uttalat sig för förslaget. Därtill kommer att statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet i ovannämnda proposition förbehållslöst uttalat sig till förmån för förslaget.

Han anför sålunda följande:

»Av utredningen i ärendet torde framgå, att avsättningen av skogsprodukter från Dalälvens flodområde icke äger rum under i allo tillfredsställande förhållanden. Avsättningsmöjligheterna för nämnda produkter, i den mån de icke konsumeras av den s. k. inlandsindustrien, synas vara synnerligen begränsade; i huvudsak lära de inskränka sig till de två företag, vilka innehava enskilda flottleder till havet. Angivna förhållanden torde på ett ofördelaktigt sätt hava inverkat på prisbildningen för skogsprodukterna från såväl de statliga som de enskilda skogarna inom flodområdet. Särskilt hava avsättningssvårigheter och svaga priser framträtt vid försäljning av massaved. Ett betydande överskott härav torde för närvarande finnas. Svårigheterna att vinna avsättning för detta virkessortiment torde i sin tur i viss utsträckning hava menligt inverkat på skogsvården i dessa trakter, i det nödiga gallringar icke företagits. Nu antydda missförhållanden torde genom att den ifrågasatta flottleden inrättas kunna antagas i stor omfattning komma att undanröjas. Det lärer ock vara att förvänta, att en allmän flottleds öppnande från Dalälven till havet skulle komma att verka stimulerande på skogsbruket överhuvud taget och därigenom medföra nya arbetstillfällen för befolkningen i dessa trakter.

Såsom skäl mot flottledens inrättande har huvudsakligen åberopats, att genom densammes tillkomst inlandsindustrien skulle tillfogas svåra skador, då denna därefter skulle nödgas att under andra betingelser än de nuvarande

konkurrera om virket från ifrågavarande skogar. Det har befarats, att denna konkurrens skulle bliva inlandsindustien övermäktig och medföra dess nedläggande. Att fullt överblicka den inverkan flottledens inrättande kan komma att få på sagda industri ställer sig givetvis svårt, men, såvitt för närvarande kan bedömas, synas nyssnämnda farhågor vara överdrivna. Den menliga inverkan på inlandsindustrien, som flottledens tillkomst befaras medföra, torde också neutraliseras, därest företaget finansieras på sätt jag i det följande kommer att föreslå.

Av det anförda torde framgå, att jag finner flottleden komma att bliva till övervägande gagn för såväl det allmänna som skogsbruket i de trakter, som beröras av företaget. På grund härav och då, på sätt länsstyrelsen i Kopparbergs län framhållit, kostnaderna för flottledens anläggande torde, om staten ej mellankommer, bliva alltför betungande, anser jag skäligt, att staten bidrager till anläggningskostnaderna. Att, såsom domänstyrelsen ifrågasatt, staten skulle slutligt ikläda sig samtliga nämnda kostnader, synes icke lämpligt med hänsyn till det betydande intresse i företagets tillkomst, som de enskilda skogsägarna hava. En viss del av anläggningskostnaderna torde därför böra amorteras av dem, som använda flottleden, genom erläggande av flottningsavgifter. Genom en dylik anordning vinnes också, såsom nyssnämnda länsstyrelse erinrat, att konkurrensen om virket för inlandsindustrien torde bliva mindre hård.

I överensstämmelse med vad domänstyrelsen i första hand föreslagit synes arbetet med flottleden böra utföras av statens arbetslöshetskommission såsom reservarbete med domänstyrelsen såsom uppdragsgivare. I så fall skulle av de beräknade kostnaderna för anläggningen, eller 1,700,000 kronor, omkring 890,000 kronor komma att gäldas av medel, som anvisats för bekämpande av arbetslösheten, under det att återstoden — däri inbegripna kostnaderna för marklösen, synekostnader m. m. å tillhoppa 75,332 kronor 79 öre — skulle påvila domänstyrelsen. Det torde vara lämpligt, att den del av kostnaderna, som i enlighet med vad nyss anförts bör bäras av de enskilda skogsintressena genom erläggande av flottningsavgifter, bestämmes till det belopp, som domänstyrelsen enligt angivna grunder kan komma att svara för. Fastställandet av omförmälda avgifter kan äga rum först sedan flottleden är färdig.»

Av jordbruksutskottet framhölls såsom ledande synpunkter att företaget skulle vara till gagn för skogsbruket i de trakter, som beröras därav, särskilt genom att företaget komme att avhjälpa avsättningssvårigheter och svaga priser, vilka på grund av köparnas nuvarande monopolställning råda vid försäljning av massaved. Här kan tilläggas att för en industrianläggning Karlholms sågverk och Västlands kommun inom vilken sågverket är beläget torde flottledens snara tillkomst vara ett livsvillkor.

På grund av de ekonomiska synpunkterna har riksdagen också förutsatt att 810,000 kronor av de beräknade anläggningskostnaderna skulle förskottas av domänfonden för att sedermera återgäldas genom flottledsavgifter. Då riksdagen uttalade sig för att arbetet skulle utföras av statens arbetslös-

hetskommision såsom statligt reserverarbete torde man också ha antagit att därigenom icke något avsevärt dröjsmål skulle uppstå, på samma gång som man självfallet ville använda det till reserverarbete lämpliga företaget såsom objekt för sådant arbete.

På grund av den förbättrade ställningen på arbetsmarknaden synes det emellertid för närvarande sannolikt att arbetet kommer att uppskjutas, om vanliga villkor för igångsättande av reserverarbeten skola tillämpas i detta fall. Vi hava därför övertägt på vad sätt dröjsmål skulle kunna undvikas med bibehållande av de ledande synpunkter, som legat till grund för riksdagens beslut, och utan ökat anslag.

Det synes oss, som om samtliga de med företaget förbundna syftemålen i huvudsak skulle kunna tillgodoses, därest en sådan jämkning i föregående års riksdagsbeslut vidtages, att arbete intill det belopp, som av domänfonden skall förskotteras, må företagas av arbetslöshetskommisionen utan iakttagande av de för igångsättande av nya statliga reserverarbeten eljest tillämpade förutsättningarna att omedelbart behov av ökade reserverarbeten skall vara för handen. I övrigt torde, enligt riksdagsbeslutet, villkoren för reserverarbetena böra tillämpas.

På grund av vad vi sålunda anfört hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta, att arbetet med den av 1935 års riksdag beslutade allmänna flottleden från Färnäs fjärden i Dalälven till Bottniska viken måtte intill det belopp, som skall av domänfonden förskjutas, få igångsättas och fortsätts utan iakttagande av de för igångsättandet av nya statliga reserverarbeten eljest tillämpade förutsättningar, men med iakttagande i övrigt av stadgade villkor för sådana arbeten.

Stockholm den 23 januari 1936.

O. A. Ernfors.

Johan Larsson,
Örbyhus.

Th. Borell.

Ivar Englund.

C. I. Asplund.

Em. Bjurström.